

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Piekary Śląskie

Kod krajobrazu: 24-341.13-013

Położenie administracyjne: Gmina Piekary Śląskie, Powiat Piekary
Śląskie

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Widok na dominantę krajobrazową - Sanktuarium i kalwarię w Piekarach (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Piekary Śląskie
ID	355
Kod krajobrazu	24-341.13-013
Typ, podtyp krajobrazu	10c - Obszary zabudowy mieszkaniowej
Typ rzeźby terenu*	C - Krajobrazy pagórkowate
Kod mezoregionu*	341.13
Nazwa mezoregionu*	Wyżyna Katowicka
Typ krajobrazu naturalnego*	Nizin; Wyżyn i niskich gór
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Peryglacjalne: równinne i faliste; Węglanowe i gipsowe - erozyjne: zwartych masywów ze skałkami
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.3.1.e
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Będziński
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	17; 30
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria żyzna; Żyzna buczyna sudecka, forma podgórska
Kod regionu historyczno-kulturowego*	I.E.8
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Konurbacja katowicka, region przemysłowy
Położenie administracyjne	Gmina Piekary Śląskie, Powiat Piekary Śląskie
Powierzchnia (ha)	600,18

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - wielkomiejski, obszary zabudowy mieszkaniowej Piekar Śląskich obejmujący historyczną zabudowę śródmiejską (kamienice) uzupełnioną o współczesną zabudowę, osiedla domów jednorodzinnych, w tym przekształcane osiedle domków fińskich, osiedla z wielkiej płyty, zabudowę usługową, ogrody działkowe oraz zespół sakralny i zespół szpitalny.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu, w zakresie kryterium unikatowości ze względu na obiekty inkastelowane;
- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium ważności ze względu na kwalifikujące wskaźniki cech unikatowych (jw.) oraz zachowanie tradycji;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na niepowtarzalne cechy zespołu sakralnego Sanktuarium wraz z Kalwarią Piekarską, świadczące o jego indywidualności, odrębności i wyjątkowości oraz ze względu na walory fizjonomiczne związane z położeniem Sanktuarium na wzgórzu. Krajobraz o ważnej funkcji symbolicznej, kulturowej i religijnej, o randze ponadregionalnej.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Jednostka w niewielkim stopniu pokryta roślinnością, zawiera Park Górę Kalwarską (Kalwarię Piekarską) pokryty zwartym drzewostanem (roślinność komponowana), niewielki Park Wolności oraz teren rekreacyjny porośnięty roślinnością głównie niską w północnej części jednostki.

Walory kulturowe

Najcenniejszymi walorami kulturowymi stanowią tereny wchodzące w skład Sanktuarium Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej w Piekarach Śląskich. Znajduje się tu Kalwaria Piekarska z kościołem Zmartwychwstania Pańskiego oraz licznymi kaplicami stacji drogi krzyżowej, wchodzącymi w skład XIX-wiecznego Zespołu Zabudowań Kalwarii oraz usytuowana obok Bazylika mniejsza pw. NMP i Św. Bartłomieja. W południowej części jednostki znajduje się zespół szpitala Spółki Brackiej z pocz. XX w., w skład którego wchodzi kompleks zabytkowych obiektów (umieszczonych w parku szpitalnym) o unikatowej architekturze, w tym pawilon główny. Na północ od Bazyliki pozostałości dawnego folwarku. Przez obszar przebiega szlak kulturowy Droga św. Jakuba (Via Regia).

Fizjonomia krajobrazu

Jednostka wyróżniająca się fizjonomicznie dzięki położeniu w obniżeniu terenu związanym z doliną Brynicy oraz dzięki widocznej z daleka dominancie Sanktuarium (Kościół Zmartwychwstania Pańskiego) wraz z Kalwarią Piekarską na wzniesieniu oraz wieże Bazyliki. Dominantę stanowi także bryła budynku szpitala. Wzdłuż ul. Bytomskiej oraz Wyzwolenia prowadzą osie widokowe na Bazylikę. Całość zabudowy jednostki widoczna jest z Kopca Wyzwolenia (punkt widokowy oraz ciąg widokowy) oraz fragmentu autostrady. Przez obszar przebiegają szlaki turystyczne: niebieski Szlak Powstańców Śląskich, czarny szlak Os. Wyzwolenia - Piekary Śląskie oraz czerwony Szlak Husarii Polskiej.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Układ przestrzenny miasta wyraźnie widoczną zróżnicowaną zabudową miejską (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 2

Zabudowa miasta Piekary Śląskie (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 3

Kalwaria piekarska z dominującym kościołem kalwaryjskim (fot. Jakub Botwina)

ZDJĘCIE NR 4

Kościół kalwaryjski w Piekarach Śląskich. W tle tereny dawnej kopalni Bobrek - Piekary (w sąsiedniej jednostce) (fot. Jakub Botwina)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

